DOI 10.22630/TIRR.2026.25.7

Piotr Gabryjończyk✉**, Jan Zawadka, Kinga Kołtun**
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Aktywność turystyczna studentów uczestniczących w mobilności edukacyjnej Erasmus+ w Hiszpanii

Streszczenie. Celem opracowania było scharakteryzowanie aktywności turystycznej studentów polskich uczelni uczestniczących w mobilności edukacyjnej Erasmus+ w Hiszpanii. Badanie przeprowadzono metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankiety. Próbę stanowiło 173 obecnych lub byłych studentów, którzy odbywają lub odbyli studia wymienne w Hiszpanii w ramach programu. Na podstawie badań stwierdzono, że dla studentów polskich uczelni chęć podróżowania po Hiszpanii była ważnym (ale nie kluczowym) motywem wyboru destynacji wymiany. Podczas pobytu edukacyjnego studenci podróżowali rekreacyjnie zwykle kilka razy w miesiącu, najczęściej wybierali regiony Andaluzji i Wspólnoty Madrytu. Najchętniej uprawianymi rodzajami turystyki okazały się turystyka miejska i kulturowa, choć najpopularniejszymi miejscami turystycznymi zadeklarowano hiszpańskie plaże, dopiero kolejne miejsca zajęły zabytki historyczne. Najważniejszymi czynnikami sprzyjającymi aktywności turystycznej respondentów podczas programu Erasmus+ w Hiszpanii były warunki klimatyczne oraz bogactwo różnorodnych atrakcji turystycznych. Okazało się również, że wyjazd w ramach studiów wymiennych otwiera kolejne możliwości podróżowania do innych krajów, głównie sąsiedzkich względem miejsca mobilności – w przypadku respondentów były to przede wszystkim Portugalia i Maroko.

Słowa kluczowe: aktywność turystyczna, Hiszpania, Erasmus+, studenci polskich uczelni

Wstęp

Aktywność turystyczna jest ściśle związana z przemieszczaniem się osób poza miejsce ich stałego zamieszkania w celu zaspokajania ich indywidualnych potrzeb (Alejziak, 2011). Coraz częściej stanowi ona jednak formę spędzania czasu wolnego sprzyjającą nie tylko odpoczynkowi, lecz także rozwojowi osobistemu. Jedną z inicjatyw wpisujących się w ten trend jest program Erasmus+, skierowany do studentów uczelni znajdujących się na terenie krajów Unii Europejskiej i państw stowarzyszonych, który umożliwia realizację studiów wymiennych w wybranym państwie przez określony czas. Jedną z najczęściej wybieranych destynacji w ramach programu jest Hiszpania – kierunek, który jednocześnie zapewnia idealne warunki do realizacji różnych form aktywności turystycznej, m.in. ze względu na korzystny klimat, bogate dziedzictwo kulturowe oraz rozbudowaną infrastrukturę turystyczną.

Piotr Gabryjończyk ORCID: 0000-0002-8815-9723; Jan Zawadka ORCID: 0000-0003-1979-0607
✉ piotr_gabryjonczyk@sggw.edu.pl

Okres studiów to zwykle czas poszukiwań, w którym młodzi ludzie angażują się w różnorodne formy aktywności, turystyka zaś odgrywa istotną rolę w procesie kształtowania doświadczeń studentów oraz budowania ich relacji ze światem. Należy przy tym mieć na uwadze, że studia mogą być podejmowane również przez osoby starsze, które mogą mieć odmienne względem większości studentów potrzeby, motywacje czy postawy turystyczne – niemniej w kontekście analizy aktywności turystycznej można ograniczyć tę grupę wiekową do około 30 lat. Jej przedstawiciele są postrzegani jako znajdujący się pod silnym wpływem najnowszych trendów międzynarodowej kultury, zwłaszcza w dziedzinie muzyki, filmu czy mody. Osoby te stają się tym samym niezwykle podatne na wpływ globalnej oferty turystycznej (Mazurek-Łopacińska, 2003). Studenci dodatkowo wyróżniają się typowymi dla siebie cechami, wśród których za najważniejsze z punktu widzenia aktywności turystycznej można uznać (Dudziak i Koprowska, 2015):

- niezależność (umożliwia studentom podejmowanie decyzji o aktywności turystycznej bez wpływu rodziny, w odpowiedzi na własne potrzeby i panujące warunki),
- indywidualność (podejmowane aktywności odzwierciedlają tożsamość studentów, realizację osobistych celów i zainteresowań),
- aktywność społeczną (budowana przez sieć wzajemnych kontaktów, w tym nawiązywanych przez media społecznościowe, a także wyjazdy grupowe),
- mobilność przestrzenną (młodzież akademicka, ze względu na ograniczone zobowiązania rodzinno-zawodowe, cechuje się zdolnością do szybkiego i łatwego przemieszczania się przy wykorzystaniu własnych środków transportu lub komunikacji publicznej),
- mobilność telekomunikacyjną (młodzi ludzie szybko adaptują się do nowych technologii i błyskawicznie pozyskują informacje z internetu),
- ograniczenia czasowe (wynikające ze specyfiki studiów uprawianie turystyki głównie w czasie przerw od zajęć, przy czym mogą to być przerwy nawet weekendowe),
- ograniczenia finansowe (życie akademickie ogranicza możliwości zarobkowe studentów, co skutkuje limitem środków wydatkowanych na turystykę).

Należy pamiętać, że wymienione cechy ukazują ogólny obraz młodzieży akademickiej, w dużej mierze determinujący jej aktywność turystyczną, ale nie są jednakowo ważne dla wszystkich studentów. Odzwierciedleniem tego jest brak kompleksowych badań dotyczących uprawiania turystyki przez całą populację studentów przy dość licznych analizach poświęconych przedstawicielom konkretnych kierunków studiów lub uczelni (Buchta i Skiert, 2012; Lubowiecki-Vikuk i Podgórski, 2013; Delekta, 2014; Mróz i in., 2023; Abramowicz i Mazurek, 2025). Te cząstkowe opracowania dostarczają jednak wartościowych informacji na temat wyborów i zachowań turystycznych młodych ludzi.

W dotychczasowych badaniach aktywności turystycznej studentów polskich uczelni można dostrzec pewne wspólne wzorce (Dudziak i Koprowska, 2015; Dulian i in., 2016; Wieczorek, 2020):

- głównym motywem wyjazdów turystycznych studentów pozostaje chęć odpoczynku, choć wskazywane są również odwiedziny rodziny i znajomych, edukacja oraz poznawanie nowych miejsc, kultur i tradycji,

- choć najczęściej wybieraną destynacją jest miasto, to studenci kierunków sportowych oraz nauk o zdrowiu chętniej wyjeżdżają nad morze oraz w góry,
- zwykle przy wyborze miejsca docelowego kluczową rolę odgrywają liczba i różnorodność obecnych tam atrakcji turystycznych oraz obowiązujące tam niskie ceny,
- najważniejszymi barierami w uprawianiu turystyki są czynniki zewnętrzne w postaci ograniczonej ilości czasu wolnego oraz niewystarczających dochodów.

Można zatem stwierdzić, że studenci łączą chęć odpoczynku z poszukiwaniem nowych doświadczeń, także tych związanych z nauką i poznawaniem świata, a mimo ograniczonego czasu i środków finansowych chętnie podróżują do destynacji, które obfitują w różnorodne atrakcje turystyczne. Warto przy tym zauważyć, że bariery zidentyfikowane w grupie studentów polskich uczelni mają pewien wymiar uniwersalny i dotyczą ogólnie studentów jako takich (Ryan i Zhang, 2007; Gardiner i in., 2013; Varasteh i in., 2015), choć nie zawsze kwestie finansowe okazują się mieć aż takie znaczenie, jakie zwykło się im przypisywać (Camară i Nițoaia, 2020).

Erasmus+ jest programem Unii Europejskiej, który działa od 1987 r., (jego nazwa odnosi się do Erazma z Rotterdamu) (KE, 2025b), a obecnie jego głównym celem jest „wspieranie, w ramach uczenia się przez całe życie, edukacyjnego, zawodowego i osobistego rozwoju osób w kontekście kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu w Europie i poza nią, przyczyniając się tym samym do zrównoważonego wzrostu gospodarczego, tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy i spójności społecznej, wspierania innowacji oraz wzmacniania tożsamości europejskiej i aktywności obywatelskiej" (KE, 2025c). Struktura programu obejmuje 3 akcje kluczowe (mobilność, współpraca organizacji i instytucji oraz wsparcie rozwoju polityki i współpracy), a studenci uczelni realizujący studia I, II lub III stopnia należą do grup docelowych (KE, 2025c).

Zasady udziału w programie różnią się w zależności od konkretnych akcji, w przypadku mobilności długoterminowej studentów uczelni o uczestnictwo należy wnioskować za pośrednictwem biura odpowiedzialnego za wymiany międzynarodowe na danym uniwersytecie. Terminy zgłoszeń są ustalane indywidualnie przez instytucje szkolnictwa wyższego, podobnie jak kryteria wyboru kandydatów, które muszą być sprawiedliwe i przejrzyste. Osoby zgłaszające się do projektu powinny wybrać uczelnię partnerską (bądź kilka z nich w kolejności preferencji) oraz zapoznać się z ofertą dydaktyczną spójną z własnym kierunkiem studiów bądź elementem realizowanego programu. Następnie cała procedura aplikacyjna przebiega zgodnie z wytycznymi uczelni macierzystej i obejmuje m.in. złożenie wymaganych dokumentów oraz ewentualne rozmowy kwalifikacyjne. Czas trwania wyjazdu może różnić się w zależności od trybu oraz specyfiki kierunku, ale maksymalny łączny okres pobytu wynosi 12 miesięcy w ramach 1 cyklu studiów. Osoby zakwalifikowane otrzymują wsparcie w postaci stypendium (jego wysokość zależy m.in. od liczby uczestników, różnic między kosztami utrzymania w kraju i za granicą oraz odległości między krajami) i dofinansowania kosztów podróży, ponadto są zwolnione z wszelkich opłat za naukę, rekrutację czy egzaminy na uczelni przyjmującej (KE, 2025e).

Udział studentów w programie Erasmus+ zmieniał się z biegiem czasu, podobnie jak cały projekt, który ewoluował pod względem struktury, założeń oraz możliwości wyjazdowych. Do 2024 r. w całej inicjatywie uczestniczyło w sumie ponad 16 mln osób, przy czym w tej liczbie ponad 9,5 mln uczestników wyjechało w okresie 2014-2024. Dotychczas oficjalnie rekordowym dla programu był 2024 r., kiedy to w wyjazdach wzięło udział prawie 1,5 mln osób (FRSE, 2025b), ale już wiadomo, że ta liczba została znacząco przekroczona (ponad 2 mln uczestników) w 2025 r. (Progressive's Journal, 2026). Wśród wszystkich uczestników w okresie 2014-2024 udział studentów wyniósł około 44%, przy czym w rekordowym 2024 r. było to około 30%, ponad 0,5 mln osób (KE, 2025d). W latach 2014-2024 najczęściej wybieraną przez studentów destynacją była Hiszpania (ponad 591 tys. osób, z czego tylko w 2024 r. ponad 71 tys.), za nią uplasowały się Niemcy (prawie 390 tys.) oraz Włochy (ponad 374 tys.) (KE, 2025d).

Zainteresowanie programem Erasmus+ systematycznie rośnie również wśród polskich interesariuszy, zwłaszcza od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. W okresie 2014-2024 ogólna liczba uczestników programu z Polski wyniosła ponad 609 tys., z czego około 243 tys. (z rekordowymi prawie 33 tys. w 2024 r.) to studenci uczelni (KE, 2025d). Co ciekawe, studentki znacznie częściej angażowały się w tego typu inicjatywy – ich udział w mobilności studentów uczelni wynosił od 63% do około 70% (KE, 2025d). Najchętniej wybieranymi przez młodzież akademicką krajami w okresie 2014-2024 były Hiszpania (98 tys. osób), Włochy (73 tys.) i Niemcy (55 tys.) (KE, 2025a). Biorąc pod uwagę wyłącznie 2024 r., najczęściej odwiedzane były Hiszpania (prawie 16 tys. uczestników), Włochy (ponad 11 tys.) i Grecja (ponad 9 tys.) (FRSE, 2025a). Co ciekawe, najliczniejszą w okresie 2014-2024 grupę narodowościową studentów przyjeżdżających do Polski stanowili właśnie Hiszpanie (ponad 61 tys. osób) (KE, 2025a).

Przytoczone dane świadczą o dużym znaczeniu programu Erasmus+ w obszarze mobilności młodych ludzi oraz kształtowania ich otwartości na wielokulturowość i różnorodność społeczną (Lesjak i in., 2015), a tym samym o wspieraniu udziału tej grupy w turystyce. Z tego względu autorzy postawili sobie za cel niniejszego opracowania rozpoznanie aktywności turystycznej praktykowanej przez studentów polskich uczelni, którzy uczestniczą (lub uczestniczyli) w mobilności edukacyjnej Erasmus+ w Hiszpanii.

Badanie

Metodyka

W badaniu wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego z zastosowaniem techniki ankiety, a narzędziem był jej internetowy kwestionariusz przygotowany na platformie Webankieta.pl. Formularz udostępniono w październiku i listopadzie 2025 r. w grupie „Erasmus – polska giełda informacji Erasmusa", zrzeszającej w momencie badania ponad 28 tys. studentów polskich uczelni, oraz bezpośrednio osobom, które w okresie studiów wzięły udział w programie Erasmus+ w Hiszpanii. Wymaganym kryterium uczestnictwa w badaniu było aktualne lub przeszłe uczestnictwo w programie Erasmus+ w Hiszpanii, z zastrzeżeniem, że wymiana nie odbyła się wcześniej niż 10 lat od momentu bada-

nia. Dobór próby badawczej był zatem celowo-przypadkowy: dookreślono docelową grupę badanych, ale nie posiadano wpływu na to, kto z tej grupy weźmie w nim udział. Kwestionariusz składał się z 34 pytań zamkniętych (jedno- i wielokrotnego wyboru oraz w pięciostopniowej skali Likerta) i otwartych, a także 3 pytań dotyczących cech demograficzno-społecznych respondentów. Badanie było anonimowe i dobrowolne, ostatecznie pozyskano 173 poprawnie wypełnione kwestionariusze. Uzyskane wyniki przedstawiono w formie opisowej oraz graficznej.

Charakterystyka badanej grupy

Spośród 173 respondentów aż 85,0% stanowiły kobiety, 13,3% mężczyźni, natomiast 1,7% respondentów nie chciało udzielić odpowiedzi. Taki wynik odzwierciedla ogólnie obserwowaną większą gotowość kobiet do udziału w badaniach ankietowych, ale może również świadczyć o ich większym zainteresowaniu realizacją mobilności edukacyjnej w ramach programu Erasmus+. Ze względu na charakter badania ponad połowa ankietowanych (51,5%) była w wieku 21-23 lat, a 23,7% stanowiły osoby w wieku 24-26 lat. Osoby młodsze (18-20 lat) były już mniej liczne (16,8%), zaś najmniejszy odsetek stanowili respondenci w wieku powyżej 27 lat (8,0%). Najwięcej ankietowanych zamieszkiwało województwa mazowieckie (27,8%), małopolskie (13,9%) oraz dolnośląskie (10,4%), zaś najmniej województwa: świętokrzyskie (1,2%), warmińsko-mazurskie (1,2%), lubuskie i opolskie (po 0,6%). Dominacja tych 3 województw (łącznie ponad połowa respondentów) może być powiązana z koncentracją uczelni w głównych ośrodkach akademickich (Warszawa, Kraków, Wrocław), a tym samym większą liczbą studentów zainteresowanych udziałem w programie Erasmus+.

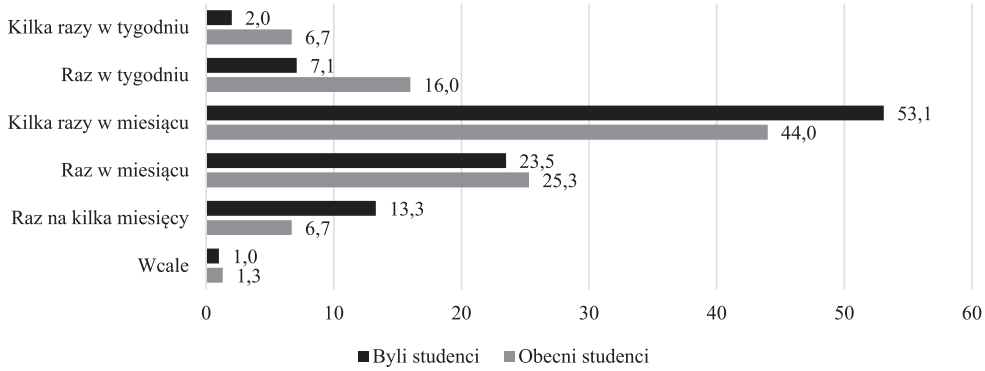
Wyniki badań

Spośród 173 respondentów 43% było w trakcie mobilności, a 57% wzięło w niej udział w przeszłości. Znacząca większość ankietowanych (89,3% obecnych oraz 70,4% byłych studentów) decydowała się na pobyt w Hiszpanii przez 1 semestr. Pobyt całoroczny wybrało 10,7% obecnych studentów oraz 21,4% byłych studentów. Jedynie 8,2% badanych z tej drugiej grupy było na wymianie w obu wariantach. Polscy studenci najczęściej wyjeżdżali w ramach programu Erasmus+ do Hiszpanii na III roku studiów (47,4%) i na III (30,6%), natomiast wyraźnie najrzadziej decydowali się na to studenci pierwszoroczni (1,7%), co często wynika z ograniczeń wynikających z wewnętrznych regulacji uczelni. Warto podkreślić, że tak duży odsetek studentów III roku studiów może wynikać z bardziej elastycznego programu edukacyjnego na tym etapie, ale także z tego, że dla osób, które nie będą kontynuowały edukacji, jest to ostatnia okazja do uczestnictwa w programie. Ogromna większość respondentów (96,5%) realizowała mobilność podczas studiów stacjonarnych, jedynie 2,8% studiowało w trybie niestacjonarnym, a 0,7% miało styczność ze studiami wymiennymi podczas studiowania w obu trybach.

Dla większości respondentów (50,7% obecnych oraz 63,3% byłych studentów) chęć podróżowania po Hiszpanii była jednym z wielu powodów (ale nie kluczowym) wyboru tego kraju na miejsce realizacji studiów wymiennych. Jako główną motywację

chęć podróżowania zadeklarowała 1/3 obecnych i 1/4 byłych uczestników programu. Motywy turystyczne z kolei były zupełnie nieistotne dla zaledwie 8,0% osób obecnych i 5,1% osób studiujących w przeszłości. Co ciekawe, u 8,0% osób obecnych na wymianie oraz 7,1% byłych studentów zainteresowanie podróżowaniem po Hiszpanii pojawiło się właśnie po rozpoczęciu mobilności.

Jednym z wyznaczników aktywności turystycznej studentów podczas mobilności była częstotliwość podróżowania po Hiszpanii w trakcie realizacji wymiany (wykres 1).

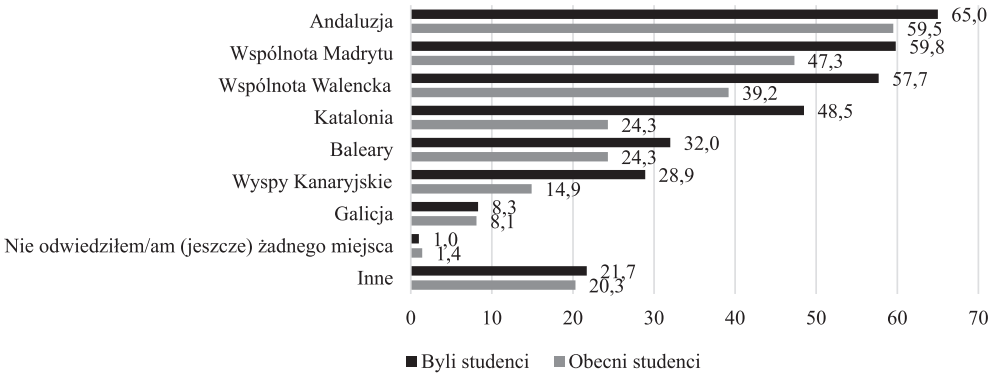
Wykres 1. Częstotliwość podróżowania respondentów w trakcie wymiany w Hiszpanii (N = 173) [%]

Źródło: badania własne.

Respondenci najczęściej podróżowali kilka razy w miesiącu (odpowiednio 44,0% obecnych i 53,1% byłych studentów). Warty odnotowania jest fakt, iż w grupie obecnych studentów można zauważyć wyraźny wzrost częstotliwości podróży: 16,0% ankietowanych odbywało podróże raz w tygodniu (odsetek byłych studentów wynosił tu ponad połowę mniej), a 6,7% kilka razy w tygodniu (byli studenci robili to ponad 3 razy rzadziej). Mogło to jednak wynikać z okresu, w którym badanie zostało przeprowadzone – w początkowym etapie wymiany studenckiej uczestnicy dysponują większą ilością czasu i są bardziej ciekawi nowego środowiska, w którym się znaleźli. Należy również podkreślić, że najmniejszy odsetek ankietowanych wskazał, iż nie podróżuje bądź nie podróżował wcale (zaledwie 1,3% obecnych i 1% byłych studentów).

Kolejnym istotnym elementem jest rozkład przestrzenny ruchu turystycznego – podczas studiów wymiennych respondenci odwiedzali bowiem różne regiony Hiszpanii (wykres 2).

Wyniki dla obu grup badanych były bardzo zbliżone. Najczęściej odwiedzanym regionem okazała się Andaluzja (59,5% obecnych i 65% byłych studentów), przed Wspólnotą Madrytu i Wspólnotą Walencką. Częstym wyborem była także Katalonia – warto zauważyć, że były to regiony, w których studenci jednocześnie realizowali program Erasmus+. W kategorii „inne" najczęściej wymienianymi regionami były Kraj Basków i Murcja.

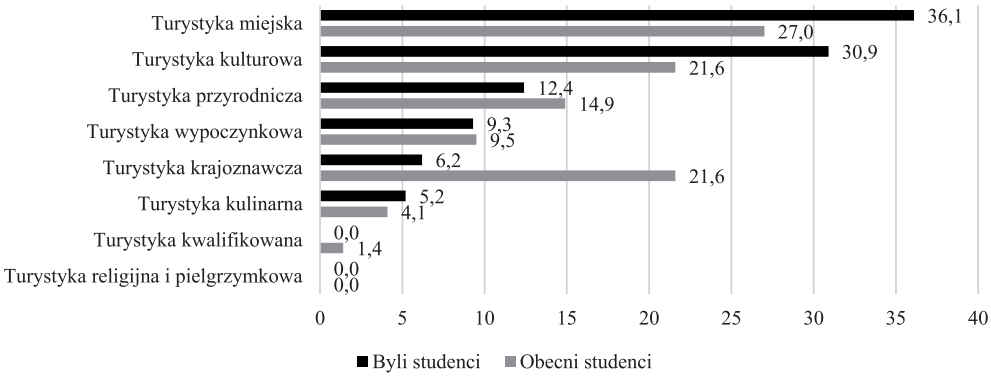
Wykres 2. Regiony Hiszpanii odwiedzone przez respondentów podczas realizacji programu Erasmus+ (N = 173) [%]

Źródło: badania własne.

Respondenci, którzy byli w trakcie studiów wymiennych, zostali dodatkowo zapytani, jakie inne regiony planują odwiedzić podczas mobilności. Najczęściej podawanymi były Wspólnota Madrytu (47,3%), Katalonia (39,2%), Wyspy Kanaryjskie (36,5%) oraz Andaluzja i Baleary (po 32,4%).

W kontekście preferencji turystycznych niezwykle istotna była kwestia rodzaju turystyki najczęściej praktykowanej przez respondentów (wykres 3).

Najczęściej wskazywaną przez respondentów z obu grup odpowiedzią była turystyka miejska (ponad 1/4 obecnych i ponad 1/3 byłych uczestników programu). Bardzo często (21,6% obecnych oraz 30,9% byłych studentów) wskazywano również turystykę kulturową, która polega na poznawaniu obiektów i miejsc kultury (w tym obiektów o wartościach historycznej i architektonicznej), a także na uczestnictwie w różnych wyda-

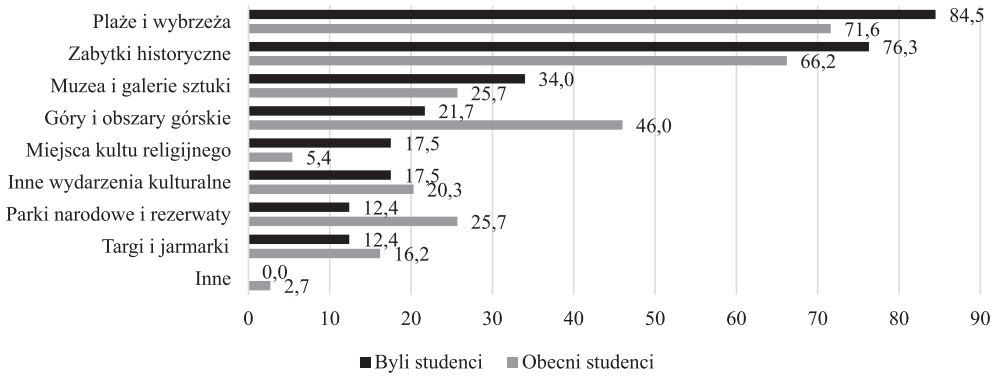

Wykres 3. Rodzaje turystyki praktykowane przez respondentów podczas studiów wymiennych w Hiszpanii (N = 173) [%]

Źródło: badania własne.

rzeniach. Co ciekawe, niewielki odsetek badanych wskazał turystykę kulinarną oraz kwalifikowaną, żaden zaś turystyki religijnej i pielgrzymkowej. Można zatem stwierdzić, że preferencje uczestników badania pokrywają się z ustaleniami innych autorów dotyczącymi wcześniej przywołanej specyfiki aktywności turystycznej studentów polskich uczelni w zakresie destynacji i motywów podejmowania podróży, a także z ideą programu Erasmus+.

Kolejnym zagadnieniem uwzględnionym w badaniu były wybory respondentów w zakresie miejsc turystycznych odwiedzanych podczas pobytu w Hiszpanii (wykres 4).

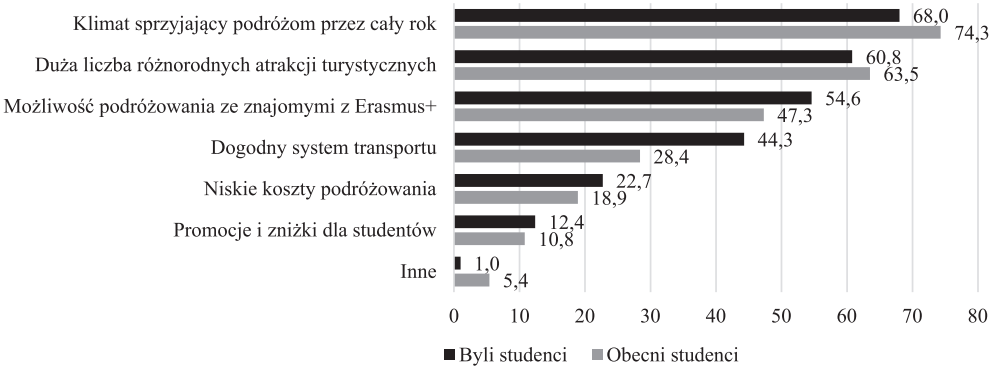
Wykres 4. Miejsca turystyczne najchętniej odwiedzane przez respondentów podczas programu Erasmus+ w Hiszpanii (N = 173) [%]

Źródło: badania własne.

Zdecydowanie najchętniej odwiedzanymi miejscami turystycznymi wśród obecnych i byłych studentów okazały się plaże i wybrzeża (odpowiednio 71,6% i 84,5% respondentów). Odzwierciedla to wizerunek Hiszpanii jako kraju słynącego z plażowego wypoczynku. Bardzo popularne były również zabytki historyczne, które wskazało 71,6% osób obecnie realizujących program oraz 76,3% jego byłych uczestników. Fakt znacznego odsetka respondentów, którzy odwiedzali również muzea i galerie sztuki, potwierdza bogate dziedzictwo kulturowe Hiszpanii, które przyciąga uwagę turystów. Co ciekawe, wyraźnie mniej popularne okazały się obszary typowo przyrodnicze, zwłaszcza te związane z turystyką aktywną, takie jak parki narodowe i obszary górskie.

Istotnym elementem, wartym poznania, były również czynniki sprzyjające aktywności turystycznej respondentów podczas wymiany w Hiszpanii (wykres 5).

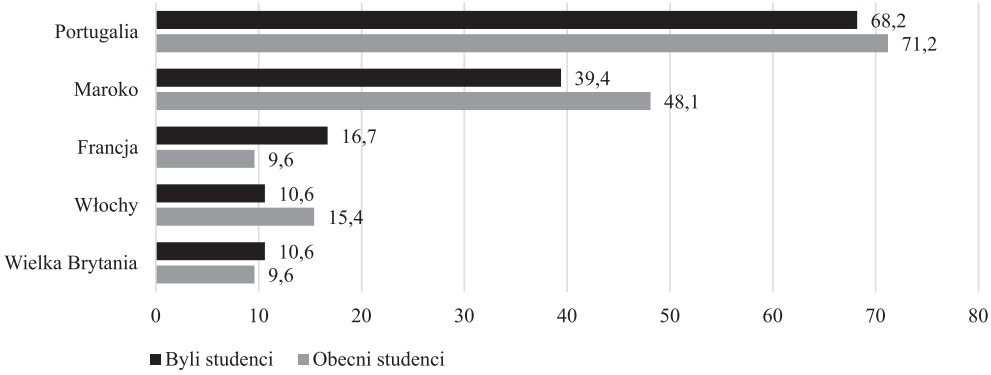
Jako jeden z najbardziej sprzyjających podróżom czynników respondenci (74,3% obecnych oraz 68% byłych studentów) wskazali korzystny przez cały rok klimat Hiszpanii. Ważnymi aspektami były również duża liczba rozmaitych atrakcji turystycznych oraz możliwość podróżowania ze znajomymi z programu Erasmus+. W kategorii „inne" najczęściej wskazywane były zasoby czasu wolnego, które, zdaniem ankietowanych, były znacząco większe podczas realizacji programu niż podczas studiów w Polsce.

Wykres 5. Czynniki sprzyjające aktywności turystycznej respondentów podczas programu Erasmus+ w Hiszpanii (N = 173) [%]

Źródło: badania własne.

Na koniec warto podkreślić, że wyjazd na drugi koniec Europy stanowił dla studentów okazję nie tylko do eksplorowania kraju docelowego, lecz także państw ościennych – aż 70,7% obecnych oraz 68,4% byłych studentów zadeklarowało, iż są lub były one uwzględnione w ich planach podróżniczych (wykres 6).

Wykres 6. Inne kraje uwzględniane w planach podróżniczych lub odwiedzone przez respondentów podczas realizacji programu Erasmus+ w Hiszpanii (N = 120) [%]

Źródło: badania własne.

Dość przewidywalnie najczęściej wskazywanym krajem, który zamierzali odwiedzić lub odwiedzili respondenci, była Portugalia (71,2% obecnych i 68,2% byłych studentów). Niespodziewanie na 2. miejscu znalazło się Maroko, na którego terytorium łatwo się dostać z hiszpańskich eksklaw Ceuty i Melilli, dobrze skomunikowanych transportem morskim i lotniczym z kontynentalną Hiszpanią. Zaskakująco mało popularny okazał się

północny sąsiad Hiszpanii, czyli Francja. Obecność Wielkiej Brytanii wśród odpowiedzi można z kolei wytłumaczyć za sprawą Gibraltaru, stanowiącego brytyjskie terytorium zamorskie na południu Hiszpanii.

Podsumowanie i wnioski

Aktywność turystyczna obejmuje szeroki zakres działań, dzięki którym ludzie mogą poznawać świat i rozwijać swoje zainteresowania. Szczególnie ważną rolę odgrywa ona w życiu studentów, którzy jednocześnie stanowią charakterystyczną grupę turystów: ich podróże zazwyczaj cechują się spontanicznością, gotowością do aktywnego spędzania czasu oraz poznawania nowych miejsc i kultur. Jednym z najpopularniejszych programów dających młodym ludziom szansę zdobywania wiedzy za granicą jest Erasmus+, w ramach którego możliwe jest nie tylko pobieranie nauki w nowym środowisku i rozwijanie kompetencji językowych, lecz także poznawanie państwa docelowego poprzez turystykę. Dominującą wśród studentów polskich uczelni destynacją w jego ramach pozostaje Hiszpania – kraj łączący bogate dziedzictwo kulturowe z walorami przyrodniczymi oraz dobrze rozwiniętą infrastrukturą turystyczną. Dzięki temu uczestnicy mobilności zyskują idealne warunki do podróżowania, wypoczynku oraz poznawania kultury destynacji.

Na podstawie danych pozyskanych podczas badania można stwierdzić, że studenci polskich uczelni najchętniej uczestniczyli w semestralnej mobilności edukacyjnej w Hiszpanii podczas II i III roku studiów, zwykle w trybie stacjonarnym. Dla większości z nich chęć podróżowania po Hiszpanii była ważnym (ale nie kluczowym) motywem wyboru destynacji wymiany, wyraźna grupa respondentów (blisko co 3. badany) traktowała ten element jako priorytet. Z tego względu nie powinien zaskakiwać fakt, że w badanej grupie zaobserwowano dość dużą intensywność podróżowania podczas realizacji wymiany – zwykle było to kilka wyjazdów w miesiącu. Najczęściej uczestnicy mobilności podróżowali do regionów Andaluzji i Wspólnoty Madrytu, zaś najchętniej uprawianymi przez nich rodzajami turystyki były turystyka miejska i kulturowa. Mimo tego najpopularniejszymi miejscami turystycznymi pozostawały hiszpańskie plaże, dopiero kolejne miejsca zajęły powiązane z wymienionymi rodzajami turystyki zabytki historyczne oraz muzea i galerie sztuki. Może to wynikać z faktu samego położenia Hiszpanii – atrakcyjne tereny nadmorskie są w przypadku większości ośrodków uniwersyteckich częścią krajobrazu miejskiego, a korzystanie z nich często odbywa się niejako przy okazji, w oderwaniu od ukierunkowanych wycieczek.

Kluczowymi czynnikami sprzyjającymi aktywności turystycznej respondentów podczas programu Erasmus+ w Hiszpanii okazały się warunki klimatyczne oraz bogactwo różnorodnych atrakcji turystycznych. Warto jednak zwrócić uwagę na 3. czynnik w kolejności, mianowicie możliwość podróżowania ze znajomymi z programu Erasmus+. Turystyka jest zjawiskiem społecznym, które może odgrywać coraz większą rolę w socjalizacji (Yang i in., 2023), zwłaszcza w dobie rozpadu klasycznych więzi międzyludzkich. Długookresowy wyjazd do innego kraju niejako wymusza otwarcie na innych, ale umożliwia też zacieśnienie relacji z towarzyszami z kraju, którzy równolegle realizują studia

wymienne. Dzięki temu mogą tworzyć się silne więzi grupowe, sprzyjające wspólnemu odkrywaniu destynacji, a także dające czas i możliwość uprawiania turystyki w towarzystwie znajomych, o co bywa dziś coraz trudniej w codziennych realiach (Li i Cao, 2024). Być może stąd również wspomniana wcześniej zmiana u niektórych respondentów, wśród których zainteresowanie podróżowaniem po Hiszpanii pojawiło się dopiero po rozpoczęciu mobilności. Na koniec warto podkreślić, że wyjazd w ramach studiów wymiennych otwiera także nowe możliwości w zakresie poszukiwania kolejnych destynacji, które w tym okresie są dużo bliżej niż w przypadku wyjazdu z kraju emisyjnego. W przypadku respondentów objawiło się to zainteresowaniem przede wszystkim krajami ościennymi, głównie Portugalią i Marokiem.

Zagadnienie aktywności turystycznej studentów wciąż wymaga pogłębionej analizy, jej obraz, mimo istniejących badań, pozostaje niepełny i nie obejmuje studentów jako całej społeczności. Wynika to niewątpliwie z trudności w pozyskaniu wiarygodnego materiału badawczego, dlatego też wiele dotychczasowych opracowań ma charakter wycinkowy i dotyczy określonych kierunków studiów czy wybranych uczelni. Dodatkowym wyzwaniem pozostaje zmienność, nie tylko kolejno wzrastających pokoleń, lecz także procesów technologicznych, w tym cyfryzacji (Kokkhangplu, 2024), i społeczno-gospodarczych, która silnie oddziałuje na modele konsumpcji turystycznej i preferencje konsumentów.

Należy pamiętać, że niniejsze opracowanie, choć pogłębia wiedzę o aktywności turystycznej studentów polskich uczelni, ze względu na ograniczoną próbę oraz formę pozyskiwania odpowiedzi, może stanowić jedynie przyczynek do przeprowadzenia bardziej kompleksowych badań, które mogą obejmować szerszy kontekst oraz uwzględniać różnorodne czynniki wpływające na wybory turystyczne studentów polskich uczelni. Dokonanie takich pełnowymiarowych, wnikliwych analiz z zastosowaniem narzędzi statystycznych umożliwi nie tylko lepsze zrozumienie potrzeb studentów jako turystów, lecz także dostosowanie oferty turystycznej do ich specyficznych oczekiwań i ograniczeń.

Literatura

Abramowicz, A., Mazurek, T. (2025). Aktywność turystyczna studentów Akademii Bialskiej im. Jana Pawła II. W: M. Bergier, T. Mazurek (red.). Koła naukowe – szkołą twórczego działania. Edycja dziesiąta (s. 85-97). Biała Podlaska: Akademia Bialska im. Jana Pawła II. DOI: https://doi.org/10.29316/9788368103137_8

Alejziak, W. (2011). Aktywność turystyczna: Międzynarodowe i krajowe zróżnicowanie oraz kwestia wykluczenia społecznego. Turyzm, 21(1-2), s. 7-16. DOI: https://doi.org/10.2478/v10106-011-0001-9

Buchta, K., Skiert, M. (2012). Wzorce aktywności turystycznej studentów turystyki i rekreacji w uczelni wychowania fizycznego. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Ekonomiczne Problemy Usług, 84, s. 23-32.

Camară, G., Nițoaia, P. (2020). Analyzing the Tourist Behavior of the International Students in Warsaw. Analele Universităţii din Oradea, Seria Geografie, 30(2), s. 167-175. DOI: https://doi.org/10.30892/auog.302106-842

Delekta, A. (2014). Społeczne determinanty aktywności turystycznej studentów krakowskiego ośrodka akademickiego. Humanities and Social Sciences, vol. 19, 21(4), s. 25-35. DOI: http://dx.doi.org/10.7862/rz.2014.hss.54

Dudziak, S., Koprowska, U. (2015). Specyfika zachowań młodzieży akademickiej na rynku usług turystycznych (na podstawie wyników badań własnych). Handel Wewnętrzny, 3(356), s. 47-58.

Dulian, A., Makris, M., Niewiadomska, M. (2016). Aktywność turystyczno-rekreacyjna studentów szczecińskich uczelni. Handel Wewnętrzny, 6(365), s. 266-287.

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE) (2025a). Mobilności z Polski w sektorach i akcjach programu Erasmus+ (perspektywa finansowa 2021-2027). Pobrano z: https://www.frse.org.pl/mobilnosci-erasmusplus-z-polski-2021-2027 (dostęp: 25.05.2026).

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji (FRSE). (2025b). Raport roczny Erasmus+ 2024 już dostępny. Pobrano z: https://erasmusplus.org.pl/aktualnosci/raport-roczny-erasmus-2024-juz-dostepny (dostęp: 25.05.2026).

Gardiner, S., King, B., Wilkins, H. C. (2013). The travel behaviours of international students. Journal of Vacation Marketing, 19, s. 287-299. DOI: https://doi.org/10.1177/1356766712471233

Kokkhangplu, A. (2024). A new generation behavior intention to visit tourism destinations in perspective of post-COVID-19. Cogent Business & Management, 11(1), 2317461. DOI: https://doi.org/10.1080/23311975.2024.2317461

Komisja Europejska (KE) (2025a). Data visualisation on learning mobility projects. Pobrano z: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/factsheets-statistics-evaluations/statistics/data/learning-mobility-projects (dostęp: 25.05.2026).

Komisja Europejska (KE) (2025b). Erasmus to Erasmus+: history, funding and future. Pobrano z: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/pl/about-erasmus/history-funding-and-future#evolution (dostęp: 25.05.2026).

Komisja Europejska (KE) (2025c). Erasmus+. Przewodnik po programie: Pobrano z: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/pl/erasmus-programme-guide (dostęp: 25.05.2026).

Komisja Europejska (KE) (2025d). Learning Mobility. Pobrano z: https://webgate.ec.europa.eu/eacdashboard/sense/app/c553d9e9-c805-4f7a-90e4-103bd1658077/sheet/4befabf9-d9bb-455f-969b-00dda5fa65ad/state/analysis (dostęp: 25.05.2026).

Komisja Europejska (KE) (2025e). Studying abroad. Pobrano z: https://erasmus-plus.ec.europa.eu/opportunities/opportunities-for-individuals/students/studying-abroad (dostęp: 25.05.2026).

Lesjak, M., Juvan, E., Ineson, E. M., Yap, M. H. T., Axelsson, E. P. (2015). Erasmus student motivation: Why and where to go? Higher Education, 70, s. 845-865.

Li, Y., Cao, W. (2024). A Study on College Students' Motivation of Searching for "Travel Partners" to Travel Together. Journal of Education, Humanities and Social Sciences, 30, s. 154-162. DOI: https://doi.org/10.54097/nqk2jn79

Lubowiecki-Vikuk, A. P., Podgórski, Z. (2013). Zachowania i preferencje turystyczne młodzieży akademickiej. W: R. Pawlusiński (red.). Współczesne uwarunkowania i problemy rozwoju turystyki (s. 149-158). Kraków: Wydawnictwo UJ.

Mazurek-Łopacińska, K. (2003). Zachowania nabywców i ich konsekwencje marketingowe. Warszawa: PWE.

Mróz, E., Bergier, B., Bergier, M. (2023). Aktywność turystyczna studentów Państwowej Szkoły Wyższej w Białej Podlaskiej przed i w czasie pandemii COVID-19. W: J. Żbikowski, D. Dąbrowski, T. Mazurek (red.). Rynek turystyczny w dobie COVID-19 (s. 205-217). Biała Podlaska: Akademia Bialska im. Jana Pawła II.

Progressive's Journal (2026). Erasmus+ surpasses 2 million participants in 2025 and opens up to 45 non-EU countries (2026). Pobrano z: https://jdp.manus.space/en/article/erasmus-2-millions-participants-2025-45-pays (dostęp: 25.05.2026).

Ryan, C., Zhang, Z. (2007). Chinese students: Holiday behaviours in New Zealand. Journal of Vacation Marketing, 13(2), s. 91-105. DOI: https://doi.org/10.1177/1356766707074734

Varasteh, H., Marzuki, A., Rasoolimanesh, S. M. (2015). Factors affecting international students' travel behavior. Journal of Vacation Marketing, 21(2), s. 131-149. DOI: https://doi.org/10.1177/1356766714562823

Wieczorek, K. (2020). Czynniki wpływające na aktywność turystyczną i wybór destynacji turystycznych wśród studentów. Studia Ekonomiczne, 392, s. 101-112.

Yang, F., Ayavoo, R., Ab Aziz, N. (2023). Exploring Students' Push and Pull Motivations to Visit Rural Educational Tourism Sites in China. Sustainability, 15(20), 14739. DOI: https://doi.org/10.3390/su152014739

Tourism activity of students participating in the Erasmus+ educational mobility programme in Spain

Abstract. The aim of the study was to identify the tourist activity of students from Polish universities participating in the Erasmus+ educational mobility program in Spain. The study was conducted using a diagnostic survey method, utilizing a survey technique. The sample consisted of 173 current or former students currently or previously studying on exchange in Spain as part of the program. Based on the research, it was found that for students from Polish universities, the desire to travel around Spain was an important, but not the key, reason for choosing their exchange destination. During their study abroad, students usually traveled several times a month recreationally, most often to Andalusia and the Community of Madrid. Urban and cultural tourism proved to be the most popular types of tourism, although Spanish beaches were declared the most popular tourist destinations, followed by historical monuments. The most important factors contributing to respondents' tourist activity during the Erasmus+ program in Spain were the climate and the abundance of diverse tourist attractions. It also turned out that participating in exchange studies opens up further travel opportunities to other countries, primarily neighboring ones; for respondents, these were mainly Portugal and Morocco.

Keywords: tourism activity, Spain, Erasmus+, students of Polish universities